

LØGTINGSINS UMBOÐSMAÐUR

Tórshavn, tann 5. november 2007

J.Nr.: 200700058

(at tilskila í svari)

Viðgjørt:

Álit

viðvákjandi avgerð hjá Løgmansskrivstovuni um noktan av almennum innliti í skjøl viðvákjandi føroysku sendistovuni í Reykjavík

Við teldubrævi, dagfest 28. juni 2007, hevur A, tíðindamaður sent umboðsmanninum soljóðandi klagu:

"Eg vil við hesum kæra avgerðina hjá Løgmansskrivstovuni, sum noktaði at geva mær innlit í samskifti viðvákjandi sendistovu Føroya í Reykjavík.

Samskifti millum myndugleikar eru vanliga fevndir av almennum innliti. Tað er galdandi fyri brævaskifti eins væl og telefonsamskifti. Í hesum føri hevur Løgmansskrivstovan havt notatskyldu, og eg eri vorðin kunnugur við nøkur skjøl, sum kundu havt áhuga fyri. Men tað varð noktað mær, tí talan var um innanhýsis skjøl. Hesa avgerð havi eg ilt við at góðtaka. Eftir øllum at døma hendi okkurt í samskiftinum millum føroyskar og danskar myndugleikar, sum gjørði, at málið fekk eina vend. Tí vildi eg hava innlit, so tað sást, um nakað faktueli av týðningi kom fram í samskiftinum millum partarnar.

Eg hefti samskifti við hesum telduposti."

Málgongd

Við teldubrævi, dagfest 23. mars 2007, hevur A sent Løgmansskrivstovuni soljóðandi innlitsumbøn:

"Eg vil her við biðja um innlit í málið viðvákjandi sendistovuni í Reykjavík. Víst verður til løgtingslóg nr. 133 frá 1993 um innlit í fyrisingina.

Eg ynski innlit í tað samskifti, sum hevur verið millum føroyskar og danskar myndugleikar, sum førði til, at tað loksins bar til, at Merkið einsamalt kann veittra uttan fyri føroysku sendistovuna í Reykjavík.

Biðið verður bæði um samskifti av politiskum og embætisligum slagi.

Samstundis verður biðið um innlit í journalyvirlitið í málinum."

Við teldubrævi sama dag, hevur Løgmansskrivstovan svarað A soleiðis:

"Við hesum verður váttað, at Løgmansskrivstovan hevur móttikið umsókn tína um innlit.

Av tí at tilgongdin viðvákjandi sendistovuni í Reykjavík hevur verið eitt sindur serlig, eru øll viðkomandi skjøl ikki skrásett enn. Farið tí at biðja um, at umsókn tín verður

ikki avgreidd fyrr enn um miðjan næstu viku. Hetta fyri at tú kanst fáa eina rættvísandi mynd av skjalayvirlitinum.”

Við teldubrævi, dagfest 27. mars 2007, hevur Løgmansskrivstovan sent A eitt yvirlit yvir skjølini í málinum.

Við teldubrævi, dagfest 29. mars 2007, hevur A sent Løgmansskrivstovuni soljóðandi áminning:

”Eg havi enn eingi skjøl fingið í hesum máli. Eg havi fingið eitt journal-yvirlit, men eg bað sum kunnugt eisini um innlit í tey viðkomandi skjølini.”

Við teldubrævi, dagfest 29. mars 2007, hevur Løgmansskrivstovan svarað innlitsumbønini soleiðis:

”Hjálagt eru skjøl í málinum, ið eru fevnd av lógini um alment innlit. Innanhýsis skjølini verður ikki latið innlit í sbr. innlitslógini § 7.”

Við teldubrævi, dagfest 30. mars 2007, hevur A svarað Løgmansskrivstovuni soleiðis:

”Eg havi fingið noktað innlit í eina røð av skjølum í málinum um sendistovu Føroya í Reykjavík, við ávísing til, at tey eru innanhýsis skjøl.

Eg fari í hesum sambandi at gera vart við, at innlitstógin er ikki ein forboðslóg, ið skal nýtast til at forða almenningi og fjølmiðlum at fáa innlit í arbeiði hjá úttinnandi valdinum, men ein lóg, ið skal tryggja, at almenningurin fær innlit í, hvat liggur til grund fyri umsitingarligum avgerðum og politiskum úrslitum.

Hóast tað er rætt, at innanhýsis skjøl ikki altíð eru fevnd av almennum innliti, so letur innlitslógin upp fyri, at ávís arbeiðsskjøl í endaligum líki og upplýsingar av stórum týðningi fyri málið eru fevnd av almennum innliti.

Tað sæst, at umsitingin eisini ásannar hesa sannroynd, tí tey skjøl, eg longu havi fingið innlit í, kunnu eisini bólkast undir innanhýsis skjøl. Tey eru bara uttan stórvegis týðning fyri málið.

Vísandi til §5 og §8 og §10 í lógini um alment innlit fari eg at biðja um innlit í hesi skjøl, sambært journalyvirlitinum.

Saksnr: ... Dokument nr: 6/..., 8/1..., 9/..., 10/..., 12/..., 13/...”

Við teldubrævi sama dag hevur Løgmansskrivstovan sent A soljóðandi móttøkuváttan:

”Bert fyri at vátta fyri móttøku av hesum telduposti. Fyrispurningurin verður viðgjørdur, og vit venda aftur skjótast.”

Við teldubrævi sama dag hevur A sent Løgmansskrivstovuni soljóðandi ískoyti til innlitsumbøn sína:

”Takk fyri. Eg vil líka leggja afturat, at eg ynski eisini innlit í skjøl nummar 14, 15 og 16 í málinum um Sendistovu Føroya í Reykjavík, sum hevur saksnr. ...”

Við teldubrævi, dagfest 4. apríl 2007, hefur Løgmansskrivstovan svarað A soleiðis:

"Víst verður til umbønir tínar dagfestar hin 30. mars 2007 um innlit í skjølini nr. 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15 og 16 í málinum

Við hesum verður sagt frá, at Løgmansskrivstovan gongur ikki umbønum tínum um innlit á møti.

Avgerð okkara er grundað á, at skjølini eru innanhýsis arbeiðsskjøl til egið brúk, ið sambært § 7 í lógini um alment innlit eru undantikin rættinum um skjalainnlit. Mett verður heldur ikki, at innihaldið í skjølunum er av slíkum slagi, at innlit kortini eigur at verða givið eftir § 8 í nevndu lóg.

Um so er, at tú hefur áhuga í at fáa betur greiðu á meginreglunum í loysnini í málinum, ið fevnir um diplomatiskan sendimann og ikki diplomatiska sendisstovu Føroya í Íslandi er B, deildarstjóri til reiðar at greiða nærri frá hesum."

Partshoyring

Umboðsmaðurin gjørði av at kanna hetta málið nærri. Við skrivi, dagfest 29. juni 2007, varð klagan send Løgmansskrivstovuni til ummælis við einari freist áljóðandi 3 vikur.

Við teldubrævi, dagfest 2. juli 2007, bað Løgmansskrivstovan um at fáa langt ummælisfreistina til 15. aug. vegna summarfrí hjá avvarðandi fólki. Hendan umbønin varð játtað við teldubrævi, dagfest 6. juli 2007, eins og fráboðan varð send klagaranum.

Við skrivi, dagfest 16. aug. 2007, hefur Løgmansskrivstovan latið umboðsmanninum umrøddu skjølini og hesar viðmerkingar:

"Víst verður til skriv frá Løgtingsins umboðsmanni dagfest 29. juni 2007 um klagu frá A, tíðindamanni um alment innlit í málið um sendistovu Føroya í Reykjavík. Løgmansskrivstovan hefur biðið um at leingja ásettu freistina at svara til 15. august 2007. Hesum hefur umboðsmaðurin eftirlíkað.

Málið snýr seg í stuttum um, at omanfyri nevndi tíðindamaður hin 23. mars 2007 bað um innlit í tað samskifti, sum hefur verið millum føroyskar og danskar myndugleikar í sambandi við, at tað loksins bar til, at merkið einsamalt kann veittra uttan fyri føroysku sendistovuna í Reykjavík.

Hin 27. mars fær tíðindamaðurin yvirlitið yvir skjølini í málinum. Á henda hátt kundi hann sjálvur vísa á tey skjøl, hann hevði áhugað í. Løgmansskrivstovan nýtir ofta hesa mannagongd, tá tíðindafólk ikki ítøkiliga nágreina, hvørji skjøl tey vilja hava.

Hin 30. mars 2007 biður tíðindamaðurin um skjølini nr. 6, 7, 8, 9, 10, 12 og 13 í máli nr. ... og seinni eisini um skjølini nr. 14, 15 og 16 í sama máli.

Síðani metti Løgmansskrivstovan ítøkiliga, um innlit skuldi gevast í hesi skjøl. Hin 4. apríl svarar Løgmansskrivstovan, at hon gongur ikki umbønunum á møti.

Avgerðin varð grundað á, at skjølini eru innanhýsis arbeiðsskjøl til egið brúk, ið sambært § 7 í lógini um alment innlit eru undantikin rættinum um skjalainnlit. Mett varð heldur ikki, at innihaldið í skjølunum er av slíkum slagi, at innlit eigur at verða givið eftir § 8 í nevndu lóg.

Málið fevndi um eina eitt sindur politískt strongda tilgongd, har ein praktiskur leistur at skipa sendistovuna í Reykjavík skuldi finnast, ið bæði føroyskir og danskir myndugleikar kundu góðtaka. Kjakast varð dúgliga aftur og fram, og partarnir komu at enda til eina felags fatan av, hvussu sendistovan kundi verða skipað, tó so at einstøk praktisk viðurskipti ikki vóru heilt greið.

Munnlig semja var um leistin, og avtalað varð, at leisturin skuldi staðfestast seinni av sonevnda Administrativt forum, ið er sett júst til tess at taka upp praktiskar spurningar. Í Administrativt forum eru trý umboð fyri ávikavist Løgmannsskrivstovuna og Uttanríkisráðið.

Soljóðandi setningur stóð m.a. í tíðindaskrivi frá Løgmannsskrivstovuni hin 21. mars 2007 um málið:

"Føroyski sendimaðurin verður formliga partur av donsku sendmannaskipanini, tí tað er treytin fyri at fáa diplomatiskan status - júst so sum skipanin er við føroysku sendimonnum í London og í Brússel. Men sendimaðurin í Íslandi fer at hava hvuðssæti í egnum hølum, sum eru uttanfyri nevndu skipan".

Fyri at tíðindamaðurin skuldi fáa høvi til at fáa betur greiðu á meginreglunum í málinum, stóð honum í boði at fáa nærri frágreiðing um málið frá stjóranum fyri uttanríkisdeildina.

Hetta er í stuttum gongdin í málinum. Um okkurt er ógreitt, ella um tit hava fleiri spurningar, eru vit fús at svara."

Við skrivi, dagfest 20. aug. 2007, vórðu viðmerkingarnar frá Løgmannsskrivstovuni sendar klagaranum til ummælis við einari freist áljóðandi 14 dagar.

Við teldubrævi, dagfest 24. aug. 2007, hevur klagarin latið umboðsmanninum hesar viðmerkingar:

"Í sambandi við eina kæru um alment innlit havi eg fingið svarskrivið frá løgmannsskrivstovuni sendandi frá Løgtingsins umboðsmanni til viðmerkingar tann 20. august.

Hetta eru mínar viðmerkingar.

Løgmannsskrivstovan vísir til, at talan er um eitt innanhýsis skjal, sum tískil ikki er fevnt av lógini um alment innlit. Hesum vil eg mótmæla vísandi til, at talan m.a. er um eina telefonsamrøðu millum danskar og føroyskar myndugleikar. Føroyskir myndugleikar hava notatskyldu, sum eg haldi meg hava rætt til innlit í.

Um telefonsamrøður millum tveir myndugleikar í týðandi málum ikki eru fevndar av almennum innliti, so ber til hjá myndugleikum at nýta henda samskiptishátt í eitt nú politískt viðbreknum málum, so almenningurin ikki kann fáa innlit, hvat er fakta, og hvørji atlit verða tikin.

Tað hevði verið óheppið fyri fólkaræðið, um umsiting og politikarar kunnu nýta slík snildi at umgangast gjøgnumskygni.

Nevnt verður í svarskrivinum frá Løgmannsskrivstovuni, at "málið fevndi um eina eitt sindur politískt strongda tilgongd, har ein praktiskur leistur at skipa sendistovuna í Reykjavík skuldi finnast, ið bæði føroyskir og danskir myndugleikar kundu góðtaka".

At "ein politisk strongd tilgongd" verður brúkt sum grundgeving fyri at noktað fyri innliti er mær ófatuligt. At politikarar hava slík atlit at taka, kunnu vit skilja, men at umsitingin nýtir slíka orðing er lægdið. Hon eigur eftir mínum tykki einans at nýta saklig atlit, tá ið hon metir um rættin til innlit - og ikki politisk.

Fyri meg sum tíðindamann er tað netupp umráðandi, at vit fáa innlit í tað faktuelle í hesum málinum: Tað vil siga, hvat broytti støðuna, so tað, ið ikki bar til, bráðliga bar til: At einans føroyska flaggið kundi flaggað uttan fyri føroysku sendistovuna í Reykjavík.

At víst verður til, at tíðindamaðurin kundi fáa útgreinað málið frá stjóranum fyri uttanríkisdeildina, er heldur ikki næktandi. Tað umráðandi var at fáa innlit í tað faktuelle, sum hevði týðning fyri málið, og ikki eina tulking frá umsitingini.

Helst hevur innihaldið í hesum máli ikki tann stóra aktualitetin longur. Men tað hevur stóran týðning fyri meg, at umsitingin ikki kann avmarkað rættin til alment innlit av politiskum ávum. Tað hevði verið eitt afturstig fyri fólkaræðið."

Við skrivi, dagfest 5. sept. 2007, vórðu viðmerkingarnar frá klagaranum sendar Løgmansskrivstovuni til ummælis við einari freist áljóðandi 14 dagar.

Við skrivi, dagfest 18. sept. 2007, hevur Løgmansskrivstovan latið umboðsmanninum hesar viðmerkingar:

"Víst verður til skriv tykkara dagfest 5. september 2007, harí Løgmansskrivstovan fær møguleika til at gera viðmerkingar til viðmerkingarnar frá A, tíðindafólki til okkara frágreiðing í málinum um innlit í málið um at flagga á sendistovuni í Reykjavík.

A endurgevur Løgmansskrivstovuna fyri at nýta tað, at tilgongdin var "politisk strongd", sum grundgeving fyri ikki at geva honum alment innlit í ávís innanhýsis skjøl. Tað er ikki rætt. At tað snúði seg um eina "eitt sindur politisk stongda tilgongd", er ikki grundgevingin frá Løgmansskrivstovuni. Orðingin varð meira nýtt fyri at lýsa tilgongdina ella umstøðurnar í júst hesum máli. Men hesin partur kundi eins væl ikki verið við í okkara svari.

Sum nevnt í okkara svari til Umboðsmannin, var avgerðin grundað á, at skjølini eru innanhýsis arbeiðskjøl til egið brúk, ið sambært § 7 í lógini um alment innlit eru undantikin rættinum um skjalainnlit. Mett varð heldur ikki, at innihaldið í skjølunum er av slíkum slag, at innlit eigur at vera givið eftir § 8 í nevndu lóg."

Við skrivi, dagfest 21. sept. 2007, boðaði umboðsmaðurin pørtunum frá, at umboðsmaðurin ikki helt tað vera neyðugt við framhaldandi partshoyringum, og at málið bleiv tikið upp til endaliga viðgerð. Viðmerkingarnar frá Løgmansskrivstovuni vórðu tí sendar klagaranum til kunningar.

Niðurstøða

Viðgerð mín av hesum máli snýr seg um viðgerðina og avgerðina hjá Løgmansskrivstovuni í sambandi við, at hon noktaði einum tíðindamanni innlit í skjøl viðvíkjandi málinum um føroysku sendistovuna í Reykjavík.

Týsdagin 27. mars hevur Løgmansskrivstovan sent klagaranum eitt yvirrit yvir skjølini í málinum. Í frágreiðingini til mín sigur Løgmansskrivstovan, at henda mannagongd ofta verður nýtt, tá tíðindafólk ikki ítøkiliga nágreina

umbøn sína. Hetta verður gjørt, fyri at umsøkjarin kann vísa á, hvørji skjøl hava áhuga hjá honum.

Eg haldi ikki, at henda støða ger seg galdandi í hesum máli. Innlitsumbønin má sigast at vera nóg greið, til at Løgmansskrivstovan kann viðgera hana. Í umrødda málinum eru ikki meira enn 16 skjøl skrásett. Eg dugi ikki at síggja, at Løgmansskrivstovan skal hava orsök til at ivast í, hvat tað er, sum hevur áhuga hjá umsøkjaranum. Um so var, átti Løgmansskrivstovan eisini at biðið umsøkjaran útgreina umbønina betur. Hetta var ikki gjørt í sambandi við, at skjalayvirlitið varð sent tíðindamanninum – eitt yvirlit, sum er fevnt av rættinum til innlit sambært § 5, stk. 1, nr. 2 í innlitslógini, og sum hann eisini hevði biðið um at fáa.

Í teldubrævi 29. mars rykkir tíðindamaðurin Løgmansskrivstovuna eftir skjølunum, sum hann hevur biðið um. Sama dagin svarar Løgmansskrivstovan, at innlit verður givið í skjøl, sum eru fevnd av innlitslógini, men at innlit ikki verður givið í innanhýsis skjøl vísandi til § 7 í somu lóg.

Hesum mótmælir tíðindamaðurin í teldubrævi 30. mars og biður samstundis í tveimum umførum um innlit í nøkur ávís skjøl í málinum.

Í teldubrævi 4. apríl 2007 svarar Løgmansskrivstovan innlitsumbønini noktandi vísandi til, at talan er um innanhýsis skjøl, ið sambært § 7 í innlitslógini ikki eru fevnd av rættinum til innlit. Sagt verður eisini, at skjølini ikki verða mett at vera av slíkum slag, at innlit eigur at verða givið eftir § 8.

§§ 8 og 11 í innlitslógini eru soljóðandi:

”§ 8. Rætturin til skjalainnlit fevnir hóast ásetingina í § 7 um innanhýsis arbeidsskjøl, ið eru til skjals í endaligum líki, tá

- 1) skjølini bert endurgeva innihaldið av endaligu støðutakan myndugleikans viðvíkjandi avgerðini í einum máli,
- 2) skjølini bert innihalda eina endurgeving av upplýsingum, sum myndugleikin hevur havt skyldu til at skriva upp sambært ásetingini í § 6,
- 3) skjølini eru sjálvstøðug skjøl, ið eru gjørd av einum myndugleika fyri at fáa til vega prógvandi ella annan samsvarandi greidleika viðvíkjandi teim veruligu umstøðunum í einum máli, ella

...

§ 11. Upplýsingar í skjølum, ið eru umfatað av § 7 og § 10, nr. 1-4, um veruligar umstøður, sum eru av stórum týðningi fyri málið, skulu hóast hesar ásetingar latast í samsvari við vanligu reglur lógarinnar.

...”

§ 8 viðvíkur spurninginum um, hvørt innlit skal latast í eitt innanhýsis arbeidsskjal í sínari heild. Um innlit ikki skal gevast í alt skjalið eftir § 8, skal

myndugleikin meta um, hvört upplýsingar eru í skjölunum, sum hava stóran týdning fyri málið, og sum innlit tí skal gevast í sambært § 11 í lógini.

Eg havi fingið umbidnu skjølini frá Løgmansskrivstovuni. Skjølini 6, 8, 9, 12, 15 og 16 eru upprit frá telefonsamrøðum, skjal 10 ein fundarfrásøgn, skjal 14 ein kostnaðarmeting fyri ymsar møguligar loysnir, og skjal 13 er eitt innanhýsis teldubræv við tveimum skjølum, einum uppriti við tilmæli um møguliga loysn á málinum og eitt skjal nevnt: "Beslutningsreferat fra møde i det administrative forum mellem Lagmandens kontor og Udenrigsministeriet".

Tað er rætt, at talan er um innanhýsis skjøl, sum eru fevnd av § 7 í innlitslógini.

Fyri mær at síggja hevur Løgmansskrivstovan einans mett um §§ 7 og 8 í lógini, og kemur fram til, at innlit ikki skal latast í nakað viðvíkjandi hesum skjølum. Løgmansskrivstovan átti eisini at tikið støðu til, hvørt nakrar upplýsingar um faktisku viðurskiftini, sum høvdu stóran týdning fyri málið, vóru í hesum skjølum, og sum sostatt vóru fevndar av rættinum til innlit sambært § 11. Hetta hevur Løgmansskrivstovan ikki gjørt.

Hendan viðgerð er eftir mínari fatan ikki nøktandi. Eg haldi heldur ikki grundarlag vera fyri avgerðini um, at umrøddu skjølini sum heild eru undantikin rættinum til innlit.

Í svarinum uppá innlitsumbønina verður sagt, at um tíðindamaðurin ynskir at fáa betur greiðu á meginreglunum í loysnini, er ein deildarstjóri til reiðar at greiða nærri frá hesum. Eg havi sum so onga viðmerking til, at eitt slíkt tilboð verður givið. Havast skal tó í huga, at endamálið við innlitslógini er, at almenningurin skal hava høvi til at síggja skjølini í einum máli, m.a. fyri at kunna síggja, hvørjum grundarlagi myndugleikin hevur virkað á. Tí er greitt, at eitt slíkt tilboð kann ikki koma ístaðin fyri eina játtan um innlit.

Eg fari at mæla Løgmansskrivstovuni til at venda sær til klagaran fyri at vita, um hann framvegis hevur áhuga í málinum um sendistovuna í Reykjavík, og um so er, at taka hesa innlitsumbønina uppaftur til viðgerðar. Eg fari samstundis at biðja Løgmansskrivstovuna lata meg frætta, hvat víðari hendir við hesum máli.

Sólja í Ólavsstovu
umboðsmaður